

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

Ledig annonsplats!

Dr. ELIN BECKMANS Hettluftinstitut

BARNHUSGATAN 12

Riks 105 52

A. T. Br. 45 52

Rådfrågningstid vard. $\frac{1}{2}$ 3-4.

Behandling medelst *hettluft*, **diathermie**, *massage och gymnastik* av kronisk reumatism och gikt, neuralgier, frostsador (*obs!* även ansiktet) och börjande ålderdomsbrand.

Ledig annonsplats!

SINGER "66"

MODERNASTE SYMASKIN

NYTTIGASTE MÖBEL

A.-B. Nordiska Kompaniet.

Textilafdelningen Thyra Grafström, Stockholm.

Permanent utställning av färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning av våningar m. m

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstsöm.

Ständigt på lager därtill hörande material.

Svensk, Fransk och Bömisk Spetstråd. Rikhaltigt urval av Spetsmönster.

Ledig annonsplats!

Telefon

539

Malmö

Perslow's

SIDEN &
MANUFAKTUR-
AFFÄR

alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG IV

1 OKTOBER 1917

HÄFTE 15

För ålderns dagar.

Ro och trygghet på ålderdomen. Är Rinte detta vad mänskan borde kunna begära?

Hur många leva dock icke med perspektivet av absolut otillräckliga tillgångar, när arbetskraften börjar svika. Särskilt kvinnorna. Det är så få av dem, som av den lön som tillmättes dem för deras arbete kunna lägga av något för ålderns dagar. Och pensionsförhållandena, ännu på så många områden oordnade, och när de ordnats, oftast så otillräckliga, äro ju systematiskt särskilt ofördelaktiga för kvinnorna, det oavsett att pensionen, utgående som procent på lönen, alltid blir låg för den, som även systematiskt hålles på en låg lönegrad.

Under sådana förhållanden är det självklart, att stora grupper av kvinnor icke se annan utväg än att lita sig till att samhället eller enskilda göra något för deras ålderdom. I allmänhet har det inte heller förgäves vädjats till den sociala hjälpsamheten, när direkt påpekats, att den eller den kategorien arbetande, självförsörjande kvinnor vore i behov av ekonomiskt stöd för att få till stånd en tillflyktsort, där de, såsom

gamla, med sina reducerade tillgångar kunde njuta av en jämförelsevis tryggad tillvaro. Ett och annat rekreations- och ålderdomshem har kommit till stånd genom intresserad medverkan från skilda håll, och de förmåner dessa bjuda sina gäster ha gjort det möjligt för dem att utan oro bida de sena levnadsårens tunga.

För flertalet har ännu inte gjorts. Ser man sig omkring, finner man tyvärr den ena efter den andra gruppen av arbetande kvinnor, som har det fullkomligt ovissa att se fram emot. Vad man helst önskar vore ju också, att avlöningsprinciperna reviderades så, att ett helt strävsamt liv icke resulterade i att den av ålder arbetströtta behövde stå på så gott som bar backe. Men vägen till den omändringen är lång. Ännu är den uppfattningen allt för befäst, att det är tillräckligt för en kvinna om hon endast förtjänar så mycket, att hon kan draga sig fram på det från dag till dag. Med hennes ålderdom får det bli som det kan. Under tiden rekryteras de behövande ålderdomspermitterades led.

En kategori, för vilken det i detta

avseende är en kritisk tidpunkt, är sjuksköterskornas. Sedan ett 10-tal år tillbaka har tiden efterhand kommit för de första af dem, som frestade yrkets utövning, att uppnå pensionsåldern. Dessa torde nu uppgå till ett 60-tal. Sin pension ha de ju, men stor är den inte. Enligt de grunder, på vilka Svenska Sjuksköterskornas Allmänna Pensionsförening är fotad, utgår pensionen med 9 % på det hopsparade kapitalet vid pensionsålderns inträde och utgör högst 500 kr. I flertalet fall är pensionen lägre, och och särskilt för den första gruppen av pensionsberättigade sköterskor, vilka arbetade under lägre avlöningsförhållanden än vad senare uppnåtts, ställer den sig icke högre än 200 kr. Inte heller efter det förslag, som nu föreligger från den av Kungl. Maj:t tillsatta kommittén för utredandet av sjuksköterskornas utbildnings- och arbetsförhållanden, hasärdeles tillfredsställande siffror kunnat uppnås. Normalpensionen är enligt detta 500 kr., och även den under lyckligaste förhållanden största pensionen, nämligen 700 kr. — då sköterskorna själva måste tillsätta rätt så höga tilläggspremier —, kan rimligtvis förslå ens till det nödvändigaste i dessa tider. Man förstår att sjuksköterskorna med oro måste fråga sig vad som skall bli av dem — efter deras långa uppoffrande arbete för andra.

För en grupp av dem finns den tillflyktsort, som väl är det enda effektivt hjälpande i detta fall, ålderdomshemmet med dess särskilda förmåner. Sophiahemmets Solhem reser sig ljusst och vänligt ovanför de vitstammiga björkarna på backkrönet vid Valhallavägen i Stockholm. Men där finns inte rum för dem,

som ej höra till Sophiasysterarnas krets. Något i denna väg har dock gjorts även för en del andra genom den överlåtelse fröken Agda Meyerson nyligen gjort av sitt sjukhem i Stockholm till Svensk Sjuksköterskeförening och varvid genom fröken Meyersons generösa tillmötesgående det forna sjukhemmet blivit ett bostadshus, där nu rum mot en billig hyra finnas tillgängliga för privat-sköterskor, men även — och här sammanfaller saken med den idé som ligger till grund för denna artikel — för åldrade sköterskor, på samma förmånliga villkor. Ännu äro ju platserna för dessa få — men början är gjord!

Underligt är ju ej, att mängden av sköterskor frågar sig: skulle inte något i väg med Solhem kunna göras även för oss? Och underligt vore det väl, synes det den som skriver detta, om icke det funnes personer som sade sig: jo, det kan göras och vi vilja göra det. Det är synd om alla, som utslitna och trötta inte veta var de skola luta sina huvuden till ro, men mera orätt än annars, tyckes det, att likgiltigt låta dem hjälpa sig själva så gott de kunna — eller rättare sagt inte kunna —, som ägnat sitt liv åt att lätta andras lidanden.

Det är inte länge sedan Ro, lärarinnornas vackra ålderdomshem på Lidingön, i sin komfortabla trevnad uppläts för belättna pensionärer. På en märkvärdigt kort tid hade det ståtliga målet hunnits, att bygga detta inbjudande hem för pensionerade lärarinnor. Man hade fått personer intresserade för företaget, det kom en byggnadstomt en vacker dag till skänks, det kom penninggåvor — och till sist var det förstås lotteriet, det ound-

gängliga varulotteriet, som blev den hjälpende faktorn.

Skulle det inte gå att få till stånd något sådant som detta nu, för sjuk-sköterskornas räkning?

Det är bittert att behöva draga gränser, när det gäller att hjälpa, men en idé som denna är orealiserbar, om icke

man tänker sig ett särskiljande av några vissa grupper, som genom det direkta företaget skola komma i åtnjutande av dess förmåner. De som här avsetts ha varit de skolade sköterskornas organisationer — med en varm önskan att även en gång de andra måtte få tillfredsställande ordnat för sig.

ELLEN KLEMAN.

Den nya kvinnan i Körsbärsblommornas Land.

Som en intressant parallell till de nu i Hertha pågående serieartiklarna om Kinas kvinnor förr och nu meddela vi här Kimura Komakus, ledarinnan av kvinnosakssträvandena i Japan, uttalanden om kvinnornas förhållanden och framtidsutsikter i Körsbärsblommornas Land, så som de återgivits av den amerikanska tidningen *The Woman Citizen*. Kimura Komaku gästar för närvarande Amerika, tillsammans med sin man och sin lille son, för att där studera kvinnorörelsen, särskilt rösträttsrörelsen. När hon fått reda på allt vad hon önskar veta, reser hon tillbaka för att med nyvunna erfarenheter fortsätta sin kamp för "kvinnornas plats i solen" i hennes hemland.

Så här berättar Kimura Komaku: Jag har under fem års tid arbetat för kvinnorösträtten i Japan, men jag kan inte nu uträtta något mera. För närvarande har jag misslyckats — delvis på grund av bristande medel att fortsätta striden, delvis på grund av

regeringens motstånd och delvis emedan jag inte själv visste riktigt hur jag borde gå vidare.

Jag ger ut en kvinnotidning i Tokio, och med denna som organ sökte jag få till stånd en kvinnlig rösträttsförening. Tre framstående kvinnor hjälpte mig i mitt försök, en kvinnlig juris doktor och hustru till en hög ämbetsman, en kvinnlig läkare och en kvinnlig matematikprofessor. Den höge ämbetsmannens hustru övergav oss snart på sin mans tillskyndan; vi kämpade vidare, men snart föll även de två andra ifrån. Deras rösträttsintresse var dem till förfång i deras respektive positioner. Jag har därför nu själv till en tid måst lägga ned arbetet. Men jag vet vad som kan göras, vad som skall göras, och jag skall aldrig uppge det.

Det moderna Japan är ett underbart folk — underbart i betraktande av att ännu för femtio år sedan inte en aning om världens reorganisation störde dess sömm. Men det moderna Japan är

olyckligtvis en mannens värld, dess kvinnor ha inte någon del i dess inträde i civilisationen. Det finnes dock givetvis vissa enstaka exempel på att kvinnorna emanciperat sig. Vi ha framstående lärarinnor, berömda författarinnor, berömda kvinnliga doktorer och några stycken berömda kvinnliga jurister. Men i det stora hela intaga Japans kvinnor nu samma ställning som de gjorde för femtio år sedan. På yrken stå öppna för dem. Scenen ger emellertid kvinnorna i Japan mer än något annat tillfälle till att komma i kontakt med tiden och dess riktning. Endast scenens kvinnor tagas av männen med i deras intressen. Hustrurna hedras inte därmed. På så sätt har det blivit att skådespelerskorna inta en plats i Japan jämförlig med den kvinnorna av Aspasias typ intogo i Grekland. Det vill säga hon får som jämlike tillträde till mannens sällskap. Ofta mottar hon i sin klädloge, eller till supén, författare, män av rang, ministrar, envoyéer, generaler, ämbetsmän. Hon behandlas med aktning. Hon tillåtes deltaga i diskussionen, vad den än rör sig om. Hennes mening är ofta av värde, och man lyssnar till den. Vi finna i den japanska skådespelerskan en kvinna som är inne i dagens stora händelser, som har plats att utveckla sig och växa. Det var på denna väg jag kom att få veta att det finns kvinnor på den andra hälften av jordklotet, som kämpa för frihet i tanke, handling och tro. Jag är nämligen skådespelerska, och således har jag fått reda på mycket, som den i hemmet inestängda hustrun aldrig drömmer om.

Jag har tillhört scenen ända se'n jag

var fyra år gammal. Den japanska skådespelerskan tränas som en atlet för sitt yrke. Hon måste kunna göra taskspelarekonster, dansa och gå på händerna. Hon måste ha fullkomlig kontroll över sina muskler. Hon lär att uttrycka sig samtidigt med att hon lär sitt A, B, C. Att bli skådespelerska är inte någon slumpens affär för japaniskan, som det så ofta är med amerikanskan. Det betyder ett långt, ihärdigt studium för ett bestämt mål — tolkandet av de gamla hjältdramerna. Vad mig själv beträffar har jag spelat de flesta av Shakespeares hjältinnor och nästan alla större moderna roller — Tosca, Monna Vanna, Camille. Min reportoar upptar femhundra pjäser. Jag dirigerar två teatrar, Kimura Komakuteatern och Tokiwaza, båda i Tokio. Jag är också redaktör för en tidning, som jag nyss nämnde, så jag är inte sysslolös.

Men vad jag avundas amerikanskan hennes frihet! När det går illa med mitt arbete och jag är mycket trött, tänker jag på den dag, då vi också skola äga frihet, och jag får nytt mod att fortsätta kampen för kvinnorna av min ras.

Det, att hindras på varje punkt, endast emedan man är kvinna, är vad som är så nedslående i Japan. Jag känner att jag måste tvinga alla kvinnor i Japan att förstå, att "frihet för kvinnorna" inte är en fåfäng dröm. De flesta av dem se förskräckta på mig, när jag talar om detta. Det är inte "fint" att diskutera sådana ting. De mest dygdiga rysa och byta om samtalsämne. Men det finns de, som komma tillbaka

till mig i all tysthet och ställa nya långtande frågor och bönfälla att jag skall tala om mera för dem. Så det börjar ljusna.

När jag först började tala offentligt, anställdes ofta demonstrationer emot mig, men jag härdade ut. Jag uppträdde på teatern, gav ut min tidning och talade offentligt, tills jag alldeles överansträngde mig. Och jag började frukta, att jag var på fel väg. Men nu, sedan jag sammanträffat med några av de förnämsta ledarna av Amerikas kvinnliga rösträttsrörelse, har jag fått nytt mod och nytt hopp.

Man har sagt mig, att en dansande suffragist är något som man inte riktigt förstår sig på i Amerika. Ha ni då inte suffragister, som utöva någon annan konst? Vi måste ju alla söka någon utväg för vårt uppehälle, medan vi kämpa för våra ideal. I mitt tycke finnes det intet så vackert som dans, och jag har haft mycken glädje och tillfredsställelse av att ta reda på och återuppliva gamla japanska folkdanser. Endast några få känna hemligheten med dessa gamla steg. Den bevaras avundsjukt och går i arv från den ena utövaren av dansen till den andra. Det finns tre skolor för dans i Japan — d. v. s. tre skilda riktningar — och jag har tagit upp litet från varje skola och därav gjort ett program, vilket jag hoppas få visa en gång.

*

Porträttet i *The Woman Citizen* av denna oförfärad och energiska pionär i den fjärran Östern företer bilden av en förtjusande liten japanska i den

traditionella dräkten av blommigt siden i rika, vitt fallande våder, kimonoskuren, blommor på det svarta, högt uppkammade håret och mongolens mystiskt stereotypa leende i ögonen och över munnen. Attityden är danserskans med solfjädrar i de båda lyfta händerna.

Barnens krigsdel.

(Ur *The Common Cause*.)

Vår slaktares biträde har ett knubbigt ansikte och ett oskuldsfullt leende. Blåa ögon har han också; och när han slår upp dem, på sitt vänliga sätt, där han står på trappan och väntar på sin order, känner jag som om jag skulle vilja kyssa vår slaktares biträde.

Men han är inte där för att få kyssar! Inte för några kyssars skull åker han på den där bicyklen, som är så alldeles för stor för honom, att vid varje omsvängning av hjulet hans fot för halva tiden tappar pedalen. Inte för kyssars skull har han framför sig den där korgen, vilken, i proportion till slaktares biträde, genom en optisk villa förefaller att vara den största korg någonsin gjord av människa. Han är ute i affärer. Det är krigstid, och när skolan är slut för dagen, väntar arbetet på vår slaktares biträde.

Han står på trappan till köksingången, tar fram en blyertsstump och en smutsig anteckningsbok och lerljuvt upp mot mig.

— Nå't i dag? frågar vår slaktares biträde.

Han får en order — liten som det höves från en patriot — och därpå rynkar sig hans panna under det tunga ansvaret.

— Hur stavas "lår"? frågar vår slaktares biträde och slickar på sin pennstump.

Upplysningen lämnas, och i runda utformade bokstäver med tydlig prägel

av småbarnsskolan skriver han upp det krångliga ordet.

— Hur, frågar han sedan detta fullgjorts, stavas "lamm"?

Då är det jag skulle vilja kyssa slaktarens biträde, taga pennan ur hans knubbiga, arbetande hand, slänga bort den stora korgen och säga åt honom att gå och leka. Men ack, han har ingen tid till att leka, detta embryo till en man på fulla sju års ålder. Jag vet inte om han någonsin lekt, men säkert är att nu leker han inte mer.

Damen av oviss ålder, som bär upp vårt bröd, får inte heller mycken tid för förströelser skulle jag tro. Jag säger oviss ålder, emedan det skulle vara svårt att säga hur gammal hon är. Hon är lång nog för att vara sju år, men hon har ett ängsligt litet ansikte och kan vara tolv. Hon går tre mil (obs. engelska), denna lilla dam, för att, sedan hon slutat skolan, bära omkring vårt bröd. Sedan hon släpat runt sin tunga korg och avlämnat vårt bröd, har hon tre mil tillbaka och känner sig troligen mogen för att krypa till kojs, men det är mycket troligt, att det finnes andra sysslor för henne, innan hon får vila. Utan tvivel drar familjens skatmästare nytta av hennes möda, men säkerligen äro de goda fosterlandsvänner och ämna inte använda pängarna så dumt som till att köpa någonting nytt åt flickan eller till att göra hennes långa vandring lättare genom att skaffa henne ett par välsittande och hela kängor. Eftersom hon är så ung blir hon troligen inte trött i fötterna och känner väl inte tröttheten, som vi föreställa oss att hon gör. Det är alltid dumt att bli sentimental.

Det brukade anses för riktigt att barn gingo tidigt till sängs, men kriget har gjort om allt det där.

Klockan var slagen åtta en bistert kall vinterkväll, då jag, brådskande för att komma hem till en bekväm stol och en brasa, hörde en pojkröst i

mörkret inte långt från mitt hem. —

Var så god och säg mig var Respectable Road är?

Jag bor själv vid Respectable Road, så jag sade till honom att följa efter mig och skyndade på. Han gick så långsamt att jag blev otålig. Jag hade åtagit mig att visa honom till Respectable Road, men jag hade inte lust att stanna ute i kölden längre än jag behövde. Slutligen kom han fatt mig med släpande steg. På sina magra axlar bar han en korg, som antagligen var en god del tyngre än han själv. Han gick, talade han om för mig, för en stor speceriaffär. Han hade kommit med spårvagnen till vår hållplats, och därför hade han gått tio minuter med denna orimliga börda.

Jag kunde inte underlåta att beundra specerihandlarens klokhets att ge ett barn detta uppdrag. En vuxen karl hade visat det ifrån sig. Plötsligt satt han ner korgen och drog efter andan. Han var tretton år, berättade han, och mycket liten och mager. Jag försökte hjälpa honom genom att lyfta upp korgen, men jag skulle inte kunnat bära en sådan börda många meter. Jag var glad att min egen port tillät mig att avträda från skådeplatsen, men jag kände mig litet illa till mods vid att tänka på den här pojken, som strävade vidare, — han hade ännu andra gator att söka upp, sedan var det att gå tillbaka till spårvagnen och så hem och i säng och färdig för skolan morgonen därpå. Men — det är krigstid!

Gentlemannen, som kommer med vår mjölk, är en levnadslustig person på nio år, som förefaller vara en arbetets aristokrat, han kör fram till dörren i en kärra. En mjölkspann är inte heller så tung att handskas med. Jag har hört viskas om, att hans dagsverk varken börjar eller slutar med mjölkleveranserna, utan att han tillbringar sin tid med jordbruksarbete. Om det är så, är detta säkerligen en

mycket hälsosam sysselsättning för honom och hindrar honom från att göra ofog, sedan skolan är slut.

Om hästar liknade människor och brukade strejka, skulle det väl vara en idealisk tid för dem att arrangera storstrejk! Människornas princip ifråga om strejker är alltid att slå till, när arbetsgivaren har det som svårast, och om hästarna tillämpade denna princip, borde de verkligen kasta av sig oket nu,

när småpojkar sitta på männens plats — om de endast visste hur liten handen är, som håller i tömmarna, och hur svag den kraft, som leder dem. Eller — fantastiska tanke — skulle de känna sig sorgsna över den lilla handen och de små fingrarna och avstå från att göra någonting som kunde öka besvärligheterna för dessa miniatyrmän, som så tidigt placerats i ansvarig ställning?

Den gamla tiden — och den nya tidens inbrott för Kinas kvinnor.

II.

I det föregående ha i korthet berörts kvinnornas förhållanden i Kina, då den nya tiden bland dem gjorde sitt inbrott. Slående och underbara äro i sanning de förändringar, som här redan ägt rum — och varje dag ske inför våra ögon. Kinas kvinnor erbjödo ett härligt material, som endast behövde lösas ur bojer och fångsel, andliga och lekamliga, för att genast visa sin inneboende begåvning, duglighet och handlingskraft.

Redan innan Kina genom fördraget av år 1842 öppnat några av sina hamnstäder för samfärdsel med utlänningar, hade i hemlighet ett fåtal protestantiska missionärer under daglig dödsfara börjat sitt banbrytararbete i Kina. Från 1842 tar missionsarbetet ett oerhört hastigt uppsving. Läkaremission och skolmission voro ofta de, som öppnade slutna dörrar för västerländsk kultur. Redan 1844 öppnades, i Ningpo, den första flickskolan. Och andra följde små-

ningom efter i de viktigaste städerna, allteftersom de blevo tillgängliga för främlingarna, Foochou, Kiukiang, Chefoo, Shanghai, Nanking voro bland de första.

Det kunde vara av synnerligt intresse, men utrymmet tillåter det ej, att här närmare följa utvecklingen av dessa Kinas första flickskolor. Den intresserade ber jag få hänvisa till Margaret Burtons (en amerikansk författarinna) bok: "The Education of women in China", ett kortfattat och välskrivet standardarbete på området.

Dessa första flickskolor mottogos med en storm av förakt och förföljelse, och de arbetade i början under de största svårigheter. Endast dessa kvinnliga pionjärens oerhörda tålamod, uthållighet och fasta tro på kvinnans uppgift i Kina kunde hjälpa dem att härda ut. Till en början syntes denna skolverksamhet dödsdömd genom omöjligheten att få några elever. Fastän man ansträngde

sig till det yttersta och betalade kinesiska lärare med uppgift att i hemmen söka övertala föräldrarna att sända sina flickor i skolan, blev kanske resultatet två eller tre, och man hånade blotta tanken, att flickor skulle lära. Man tvangs därför att som de första eleverna i dessa flickskolor intaga små utkastade flickbarn (än i dag utsättas många "överflödiga" små flickor att dö, såvida de ej räddas genom att upptagas av missionernas och regeringens barnhem). Eller ock fick man nöja sig med några av de allra fattigastes barn, se'n man vunnit föräldrarnas tillstånd genom löfte att åtaga sig barnens hela uppehälle. Längre dröjde det dock ej, innan ett omslag började ske. Man kunde ej förneka, att resultatet voro enbart goda. Flickorna, som fått gå i skola, lärde otvivelaktigt många nyttiga ting, som gjorde dem dubbelt brukbara, också i hemmet, då de återkommo dit eller som gifta fingo egna hem att sköta. Småningom började även ett fåtal av de högre klassernas döttrar komma. Man började kunna taga någon liten betalning, först för böcker och skolmaterial, så för underhåll och undervisning, tills småningom som mål kunde sättas: full ersättning till skolans självunderhåll.

Omslaget kom dock först efter 1901. Då gjorde den nya tiden på fullt allvar sitt insteg i Kina i fråga om kvinnobildning. Till denna tid voro samtliga flickskolor — med undantag av en enda i Shanghai, startad 1897 av intresserade kineser i samråd med utländska sakkunniga damer, — upprättade av de olika missionssällskapen. Men från år 1901 började icke-kristna kineser själva in-

tressera sig för upprättandet av flickskolor; nya följa i Shanghai efter möstret av den första pionärskolan därstädes, och snart öppnas det kvinnliga skolor, högre och lägre, av kineser i alla Kinas viktigaste städer, särskilt i alla dess provinshuvudstäder. Dessa kinesiska skolor äro huvudsakligen av två slag, dels upprättade av provinsmyndigheterna, s. k. "government schools", dels privata skolföretag. De förra äro så gott som uteslutande små- och folkskolelärarinneseminarier, med den lägre skolan tjänande som förberedelse härtill och som övningsskola. De privata äro av allaslag, från kindergarten (som är mycket populär i Kina), upp till "high-schools", motsvarande våra högre elementarläroverk för flickor. Inalles finnas nu cirka 90 kindergartensskolor i Kina, och de skulle säkerligen vara mångdubbelt flera, om endast utbildade lärarinnor funnes att tillgå. Man formligen slåss om dem, som finnas, och bjuder dem för kinesiska förhållanden fabulösa löner! Om både regeringens och de privata kinesiska skolorna måste nogännusägas, att de i sin standard stå betydligt lägre än missions-skolorna, som också alltjämt ökas i antal och inflytande. Detta beror dock ej av bristande vilja hos kineserna att göra dem till verkligt goda skolor utan på bristande erfarenhet på området och främst på den svåra bristen på modernt utbildad lärarkraft. Missions-skolornas f. d. elever ha i stort antal tagits i användning inom dessa kinesiska skolor, men de räcka ej till då missions-skolorna ock själva behöva en ständigt ökad lärarinnekår. De unga flickorna gifta sig också efter avslutad utbildning i

mycket större procent än i Västerlandet. (Skolornas f. d. elever äro nu mycket eftersökta av de unga männen av det "Nya Kina", till den grad, att manliga skolor, vid sidan av sitt arbete, nästan tjänstgöra som giftermålsbyråer!)

Ofta händer det, att besökande finna dessa kinesiska skolor väl utrustade med allt slags modernt skolmaterial, även för undervisning i fysik, kemi och andra naturvetenskapliga ämnen — väl katalogiserat — men upplagt dammigt och obrukat på hyllorna. I lärokurserna återfinnas också dessa ämnen annonserade, men man har ej kunnat uppbringa en lärarkraft med förmåga att åtaga sig ens en elementär kurs i dessa ämnen. Kinesiska språket och skriftspråket, sömnad, aritmetik, sång, någon geografi och kinesisk historia och litteratur bli så ofta de enda ämnen, i vilka ges kompetent undervisning. Dock börjar en stor förändring till det bättre förmärkas. Kineserna ha själva varit vakna för bristerna, och genom att bjuda mångdubbelt högre löner mot vad missionsskolorna i allmänhet kunna ge, ha de lyckats höja sin lärarkår, särskilt genom anställande av sådana, som återvänt från Amerika, Europa eller Japan efter där avslutade studier.

Missionsskolorna ha således i allt varit de banbrytandeför kvinnoundervisningen i Kina (som överallt i östern), och de tjäna ännu alltjämt som mönster och och sporra till nya ansträngningar från myndigheters och privatas sida. Någon rivalitet förekommer lyckligtvis alls ej. Både missionernas, regeringens och de privata skolorna äro till trängsel fyllda, stor är procenten av dem, som på grund

av bristande utrymme måste avvisas. Missionernas ledare på uppfostringsområdet följa med varmaste intresse dessa försök att bygga upp ett inhemskt kvinnligt skolsystem. Så långt krafter och tid medge, ha de ock lämnat sitt stöd och sin erfarenhet. Som nämnt äro dessa icke-kristna skolor ännu för sin lärarinnekår till stor del hänvisade till eleverna från missionernas skolor, och för undervisning i ämnen som engelska språket, sång, musik m. m. har man också ofta erhållit hjälp från kvinnliga missionsarbetare. På grund av missionsskolornas erkänt högre standard, bättre utrustning och högre sedliga fostran sända dock ännu ofta icke-kristna föräldrar sina flickor till de kristna skolorna, då de främst önska den bästa uppfostran för sina flickor.

Så snabb har denna förändring i tänkesättet varit, att de, som voro med under de första hårda plöjnings- och såningsårens förföljelser, knappast kunna tro sina ögons vittnesbörd. Dock vore det ett misstag att tro, att kvinnobildning ännu är allmän i Kina. Kina är stort, oerhört stort, och dess 400 miljoner människor kunna ej nås eller förändras i en så djupgående fråga som denna på blott några tiotal av år. Men i vad riktning utvecklingen skall gå är nu visst! Intet omslag behöver i detta fall fruktas.

Utom det nämnda stora behovet av utbildad lärarinnekraft, särskilt för de naturvetenskapliga ämnesgrupperna och för kindergarten, är det ett formligt rop på kvinnliga gymnastikdirektörer. Vad man härvidlag fått nöja sig med har ofta kommit humbugen nära. Men

man har vaknat upp för behovet av fysisk fostran, förut så ödesdigert försummad i Kina. Jag skall härvidlag ej ens söka ge detaljer, ty endast den som sett förhållandena i kinesiska städer, byar och hem, kan göra sig en bild därav. Kunde vi se förhållandena under medeltiden i Sverge, kunde de säkerligen ge oss goda jämförelsepunkter. Endast ett par fakta vill jag nämna. Enligt några missionsläkares fleråriga försök till statistik genom frågor till samtliga besökande på klinikerna, är det 75 % eller mer av barnen, som dö före uppnådd ett-årsålder. Otaliga äro de kvinnor, som endast på grund av brist på utbildad hjälp — eller genom grövsta okunnighet och missgrepp — dö i barnsbörd. De lidanden, som fotbindningen förorsakar, ha ock berörts. Hur oerhört stark vitalitet den kinesiska rasen besitter visar sig bäst däri, att trots detta folktillväxten är snabb. Men detta beror på flera samverkande förhållanden, som den nya tiden delvis måste komma att ändra: den religiösa plikten för mannen att äga en son, månggifet, båda kontrahenternas alltför tidiga äktenskap, vanligen i 15—20-årsåldern, kvinnans erkända uppgift begränsad till födandet af barn, särskilt söner, ju fler dess bättre, och den oerhört låga levnadsstandard, som råder inom de fattigare klasserna, dessa och andra orsaker, som bidragit till den starka folkökningen, kunna ej tänkas bestå för framtiden. Särskilt synas oss livsvillkoren inom de fattigaste klasserna upprörande, de synas mera animala än verkligt mänskliga. En högre mänsklig utveckling kan i varje fall ej vara möjlig för

denna som dragare släpande, slitande, ofta djuriskt förslöade coolieklass i storstäderna. Tankarna kunna ej annat än ofta gå jämförande hem till vårt fria, härliga Sverige. Vilken gränslös skillnad! Vilket jordiskt paradiset skulle ej t. o. m. fattiga kåkar uppe på Söder synas för många av denna coolieklass, som i storstäderna i tiotusen bo i hålror i stadsmurarna eller i skjul av några uppstaplade lösa stenar, täckta med mattor eller halm. De förfrysa sina lemmar på de våta jordgolven i de kalla, oeldade skjulen om vintern och lida av den oerhörda hettan om sommaren. I de stinkande tränga gränderna, där folkströmmen aldrig tar slut, där sätta de under sommaren ut sina bambubänkar och sova utan bädd på den hårda bottnen för att få någon luft, då kvalmet och hettan i kojorna bli outhärdliga. Småbarnen, ätna av flugor och fulla av sår, ligga här och sova i folkvimlet. Vilken oanad härlighet, vilken frisk, sval, ren tillflyktsort skulle ej t. o. m. gator och gränder i våra storstäder vara för dessa små, vilken ljuvlig, liv och hälsa räddande sommarkoloniort för dessa stackars barn! Det är ju endast ett tankespel — men jämförelsen tvingar sig fram, betryckande, själsbeklämmande. Ty det är så oerhört stort, Kina, och lidandet — särskilt barnens och kvinnornas — så till synes hopplöst stort och vittgående.

Endast genom ett starkt kristet inflytande, genom kvinnornas och hennens höjande, hand i hand med en stark industriell och kommersiell uppblomstring, kunna dessa tusenåra svåra missförhållanden botas.

Missionerna ha gjort vad de förmått, främst kanske genom sina sjukhus med utbildningskurser av verkligt kompetenta läkare och sjuksköterskor, för det oerhört stora behovet av sjukvård. Även några kvinnliga medicinska skolor ha nu upprättats, och Kina äger redan ett fåtal praktiserande kvinnliga läkare, utbildade antingen vid västerländska medicinska högskolor eller vid dessa missionernas skolor i Kina. I Nanking är en av stadens dugligaste och mest framträdande kvinnor en kinesisk läkare, som på eget ansvar förestår ett av missionens kvinnosjukhus därstädes. I Kiukiang förestår ett annat känt sjukhus med sjuksköterskekurs av en annan berömd kinesisk kvinnlig missionsläkare. Exemplet kunde här mångfaldigas. Föredrag i allmän hygien, samhällssanitet, barnavård m. m. ha ock börjat anordnas på flera håll.

Antifotbindningssällskapet, som bedriver en ytterligt kraftig och uppmärksam propaganda mot den grymma fotbindningsseden, startades av missionärer år 1874 och fick snart en stor spridning också bland kineserna, ända upp till tronen och ledande regeringskretsar. Förbud ha senare flera gånger av regeringen utfärdats mot fotbindning, men till stor del förgäves. I det inre är bruket så gott som obrutet, enligt missionärers och resandes vittnesbörd. Och även i storstäderna ser man i hemmen massor av unga flickor med bundna fötter och man kan höra de små offrens klagorop och gråt, när de plågade banden först börja påläggas. Skolornas påbud, att ingen flicka med bundna fötter intages utan att banden först lösas, är nog det kraftigaste medlet

häremot, om det ock verkar långsammare än man kunde önska, då det stora flertalet flickor ju ännu alls ej besöka skolor.

Jämte läkare- och skolarbetet ha missionerna ock i sina många klasser och kurser för gifta kvinnor en viktig hävstång för kvinnornas höjande och lyftande. Och de hängivna, kvinnliga arbetare, som under tusende mödor och besvär färdas omkring på landsbygden i sina vidsträckta distrikt, från by till by, undervisande och uppfostrande, spridande nya tankar, nya idéer, ej endast i religion, men i hygien, barnavård, hemslöjd och tusende andra ting, de äro lika många banbrytare för den nya tiden bland Kinas kvinnor.

Här vore kanske ock platsen att nämna något om det begynnande arbete, som "the Foreign Department" inom Världsförbundet av Kristliga föreningen av unga kvinnor utför i Kina, liksom i andra Österns länder, genom de college- eller universitetsbildade sekreterare av olika nationer, som givit sig åt detta slag av arbete. Vi ha det privilegiet att få arbeta särskilt bland skolornas ungdom och bland kvinnorna tillhörande de bildade klasserna i storstäderna. Upplysningsarbete har en stor plats på vårt program. Det är så många vetgiriga unga kvinnor, som genom giftermål eller andra hemplikter äro hindrade att få del av de nya skolornas undervisning. För deras räkning ordnar K. F. U. K. i de stora centra, där den redan kunnat upptaga verksamhet, kurser i många av de vanliga skolämnena, i Shanghai t. o. m. en hel liten dagskola under de timmar på dagen, då de gifta kvinnorna kunna

lämna sina hem. Klasser i sång och musik, engelska, sömnad, kokning, brodering, ritning, maskinskrivning etc. finnas också på K. F. U. K:s program här ute. Icke minst betydelsefullt är det begynnande arbete för fysisk fostran, klasser i gymnastik, tillfälle till tennis och annan sund sport, kurser i hälsovård, föreläsningar och förevisningar i barnavård, lekplatser för barn, "baby-shows", där ett pris lämnas till den friskaste och bäst vårdade baby som där uppvisas — med allt vill man ge kvinnorna ökad kunskap och utveckling och väcka dem till större ansvar på detta område. Av största betydelsen är kanske här det steg Kinas nationalkommitté av K. F. U. K. tog, då den förra året i Shanghai startade Kinas första kvinnliga gymnastikinstitut. Inträdesfordringarna härtill äro avgångsexamen från "high-school", missionens eller regeringens, jämte god fysik. Kursen är tvåårig och strävan är att i allt göra denna skola fullt jämförlig med de bästa västerländska gymnastiska institut. Den förfogar över goda lärarkrafter i ett par av K. F. U. K:s sekreterare, erfarna gymnastikdirektörer (den ena hade under många år förestått avdelningen för fysisk fostran för kvinnor vid ett av Amerikas stora statsuniversitet). Därjämte har den lyckan ha Kinas första kvinnliga gymnastikdirektör, Ying Mei Chun (med både collegediplom och gymnastikdirektörsdiplom från en annan av Amerikas mest kända undervisningsanstalter) som denna skolas direktör. Av de sexton elever, som efter noggrann gallring intogos som dess första klass, voro åtta från regeringsflickskolor eller seminarier i vitt skilda delar av

Kina, hitsända som stipendiater för att efter avslutad utbildning återvända till sina respektive skolor som gymnastiklärarinnor.

Men detta är endast en liten begynnelse, och fältet är oerhört stort. Det är till stor del svensk gymnastik, som härmed gör sitt inträde i Kinas flickskolor. Ty miss Chun har tagit sin gymnastikdirektörsexamen i en skola, som bygger på Lings system, och hon har även under ett besök i Sverige sett något av hur detta praktiseras i våra skolor.

Vore ej här ett lockande fält för svenska kvinnliga gymnastikdirektörer? Skall det nödvändigt vara via Amerika, som Kina får del av den svenska gymnastikens välsignelser till ökad folkhälsa och skapandet av friska, spänstiga, harmoniskt utvecklade människokroppar.

Kanske har denna skildring väl mycket dröjt vid de mörka sidorna av kvinnornas liv i Kina. Men jag vet, att orden härvid dock alltid förbli matta vid sidan av den verklighet, som möter en varje dag i Kina. Dock ville jag gärna här också betona de stora ljuspunkterna. Främst av allt, att Kina äger ett så präktigt människomaterial. Dess bildade klasser ha, trots det myckna, som brustit, förstått att bevara och utveckla några av de grundläggande dragen för ett stort folk. Respekten för bildning och boklig kunskap står högre i Kina kanske än i något annat land. När nu möjligheten till bildning utsträckts också till kvinnorna, visa de, liksom förut männen, en oerhörd iver och energi att tillägna sig dessa kunskapens skatter. Inga offer sky de, då det gäller att släcka sin törst efter vetande, och man imponeras ofta

av det allvarliga uppsåt, den målmedvetenhet, som präglar deras sökande efter en rikare utveckling. Genom de många återhållande krafter, som under årtal bragts att verka över kvinnans liv, har hos henne utvecklats tålmod, uthållighet, och självförsakelse jämte en värdighet och takt i uppträdandet, som fördelaktigt skiljer Kinas kvinnor från många av Västerlandets kvinnotyper. Det nyckfulla, obehärskade, utmanande, påträngande och själviskt pockande, som ej sällan framträder hos Västerns kvinnor, sticker bjärt av vid en jämförelse med Kinas kvinnor av dess bildade klasser. De äro så mjukt behagfulla och värdiga, så mänskligt finkänsliga och sympatiska, så behärskade i hela sitt väsende. Det kan ej hjälpas, vi bli ofta skarpt medvetna om — klumpighet — och brist på verklig kultur vid sidan av dessa Kinas sannt "ladylika" ladies.

Kanske är intet så hoppgivande för framtiden i fråga om Kinas kvinnor som den högre kvinnobildning, vartill de samarbetande missionssällskapen nu gjort en början, dels i sina kvinnliga medicinska skolor, dels i sina seminarier och "highschools" (motsvarande våra högre elementarläroverk för flickor med gymnasium, med i stort sett samma ämnen, klassisk kinesiska och engelska språket taga den plats som gamla och moderna språk ha hos oss), dels nu ock i sina nystartade kvinnliga colleges. Det första av Kinas två verkliga colleges för kvinnor grundades för norra Kina redan för 11 år sedan, i Peking, och hade under sista året c:a 40 kvinnliga studenter i sin collegeavdelning. Det andra startades för två år sedan i Nanking, Ginling Colle-

ge, avsett för Yangsedalens sju stora provinser. Det hade sista året 18 kvinnliga studenter i två årsklasser (collegekursen blir fyraårig), representerande fem av Yangsedalens provinser med tillsammans 90 miljoner innevånare. Då de två felande provinserna likaledes bli representerade, ha vi här ett kvinnligt college för nära hälften av Kinas befolkning, c:a 175 miljoner från en enda kvinnlig högskola! Men det är dock en ytterligt betydelsefull början, som här av missionerna gjorts. Undervisningen är fullt modern och omfattar samma ämnesgrupper, som studeras vid våra universitet och högskolor. Samtliga lärarkrafter äro universitets- eller collegebildade (med undantag av lärarna i klassisk kinesiska).

Förut fanns för de mest bildnings-hungriga av Kinas kvinnor ingen annan utväg till djupare, mera omfattande studier än dyrbara, tidsödande studieresor till utlandet, oftast Amerika. Resultatet av de fem å åtta studieåren i det främmande landet blev tyvärr allt som oftast, att den återvändande medicine eller filosofie doktorn eller "bachelor of arts" kände sig nästan som en främling i det egna landet och även så betraktades av sina landsmän. Kina måste därför ge tillfälle till högre studier inom det egna landet också åt sina kvinnor, — det är denna insikt, som drivit flera samarbetande missionssällskap att upprätta dessa Kinas två första kvinnliga colleges. I södern är ett under bildande i Foochou, för Fukienprovinsen, som har ett från Kinas andra provinser alldeles åtskilt språk. Och i Canton måste av liknande skäl säkerligen snart nog ännu ett kvinn

ligt college upprättas (jämte den medicinska skola de där redan äga). Kina har nämligen, fem huvudspråk, Norra Mandarin, eller Pekingspråket, Södra Mandarin, eller Nankingspråket, Shanghai-, Foochou- och Cantonspråken, hundratals landsortsdialekter oberäknade. Detta utgör ofta ett verkligt hinder för skolornas verksamhet.

Under senaste läsåret, oktober—juni, har undertecknad haft den stora förmånen att, under min vistelse i Nanking för språkstudiet, bo och deltaga i livet inom Ginling College. De intryck jag fått av studentlivet därinom ha ofta fyllt mig med både häpnad och beundran. Dessa trevliga, intelligenta kvinnliga studenter, så fulla av ambition, så hängivna sina studier, så fyllda av tankar på sitt folk, av längtan att få en dag gå ut och tjäna sitt lands kvinnor, så vakna och intresserade av tidens alla intellektuella, sociala och politiska frågor, så orädda och dock så värdiga, då det gällde att mera publikt uppträda — äro de samma släkt, samma ras som de rökande, spelande, naivt frågvisa, barnsligt utvecklade kvinnor, jag ser vid besök i de icke-kristna hemmen. Ja, det är i de flesta fall bara en eller två generationer, som skiljer dem från dessa. Ginling College's studenter komma alla, utom en, från kristna hem och ha alla genomgått någon av missionernas högre flickskolor. De aderton studentskorna representera tio olika dylika skolor. Regeringens och de privata kinesiska skolorna ha ännu ej lyckats höja sina standards därhän, att deras elever kunna söka in till dessa colleges, (utan att åtminstone först ha tillbragt några år i en missionsskola),

särskilt på grund av de förras bristfälliga grund i naturvetenskapliga ämnen och engelska språket. På collegestadiet måste nämligen ännu en mycket stor del av undervisningen ske på engelska språket, delvis på grund av bristen på kinesiska läroböcker och studiehandböcker för detta högre stadium.

Hos dessa unga kvinnor av det nya Kina ligga de bästa löften för Kinas framtid, för Kinas kvinnor. Ur deras led är det vi vänta och hoppas på de självständiga, tänkande, fosterländska, klar-synta kvinnor, som skola bli ledare för sitt folks kvinnor, som skola förmå fullfölja vad vi utlänningar endast kunna begynna, som skola lyfta sitt lands kvinnor till ett mänskligare, rikare liv. De äro ej få, som redan börja infria dylika löften. Kina har redan ej endast ledande kvinnliga läkare, lärare, sjuksköterskor, det har även kvinnliga tidningsredaktörer, författare och talare, som med erkänd framgång ägna sig åt sina speciella arbetsfält.

Till sist en slutanmärkning. Kanske någon finner, att jag väl starkt betonat missionens plats, då det gäller den nya tidens inbrott för Kinas kvinnor. Om något, har detta ej ens nog blivit framhävt. T. o. m. Kinas statsmän och ledare, kristna och icke-kristna, ge samma vittnesbörd: det är den kristna missionen, som är banbrytare för kvinnobildning, kvinnovärde och kvinnorätt i Kina som i hela Östern. Kvinnosak och kulturentusiasm utan religion tyckes ej ha kraft eller offervilja eller vidsynthet nog att se och våga upptaga arbetet på dessa nya, svåra, stora fält, i varje fall icke förrän missionen redan brutit väg

och med sitt grundläggande arbete skapat förutsättningar för en framgångsrik agitation på området i fråga.

I sanning måste ock sägas, att den kristna missionen är vår tids största och betydelsefullaste kulturrörelse. Den syftar till något mer och djupare än detta, men den är också detta. Den bryter ny mark, bygger från grunden upp en ny högre kultur eller gjuter nytt liv i en gammal, kommer med nya samhällsseder, högre livsideal, renare familjeliv — i Kina som i Indien, Afrika och "öarna i havet."

I de flesta av Västerens kulturländer erkännes också oförbehållsamt denna missionens banbrytar- och kulturbyggargärning, både av deras regeringar och av deras bildade klasser. Särskilt är detta förhållandet i England och Amerika, där tusentals av deras universitets- och college-bildade unga män och kvinnor, ofta av deras bästa familjer, med hänförelse ge sina liv åt detta stora, rika arbetsfält. De bli här ute fostrare av dessa stora folks blivande ledare. De få sätta in sin kraft på hela nationer och raser omskapande nydanande rörelser. Genom arbetarnas fåtal få de oftast uppgifter, mångdubbelt större och oändligt mycket ansvarsfullare än de skulle fått hemma. Deras krafter få mer än fritt spelrum, arbetet lönas ofta tusenfalt, och de följas av varmaste intresse i arbetet från sina hemländer. Ofta nog gör privatförmögenhet det möjligt för dem att ge denna insats utan lön och att bygga upp vackra, förfinade hem här ute, som genom sin blotta närvaro, genom att stå öppna för alla, ge en levande illustration på vad ett hem kan vara. Mycket

vanligt är, att det kristliga studentförbundet inom ett universitet eller ett större colleges speciellt ställer sig ansvarigt för en särskild arbetsuppgift på missionsfältet. Så är t. ex. det stora Yaleuniversitetet bundet vid sin dotterskola "Yale i Kina", ett "union-college", också med berömt sjukhus och läkareutbildning, som grundats i Changska, huvudstad i Hunan. Det är ännu den stora Hunanprovinsens (med c:a 22 miljoner innevånare) enda högre undervisningsanstalt av detta slag. Wellesley kvinnliga college i Amerika underhåller även, både med ekonomi och arbetskrafter, Young Women's Christian Association's centrum i Peking. Flera studentförbund ge medel till en lärostol i något college härute. Dessa exempel kunde mångfaldigas.

Det är icke utan att en representant för Sverige här ute stundom måste blygas å sitt lands vägnar. Vi berömma oss av vår höga kultur, och kanske med goda skäl. Men är där icke något av trångsynthet och själviskhet i denna kultur! Eller varför ha Sverges bildade och besuttna klasser så föga att ge på detta område? Ha folken ingen förpliktelse att vara inbördes givande, skall ett folk endast "beställa om sitt eget hus"? En sådan egoism utdöma vi skarpt, då det gäller individen. Varför ej ock då det gäller folken? Sverges enkla, olärda folklager ha ofta i beundransvärd grad här förstått offerdets och givandets högre lag. Men Sverges bildade klasser äro ofta förvånansvärt okunniga och efterblivna på området, till deras egen och Sverges skada. För mången av dem står visst ännu som typisk bilden av den snälle missio-

nären med bok i hand, predikande under palmens skugga. Kanske var den sann för hundra år sen (jag tror det knappast), i varje fall är den ej så nu. Läraren med en vetgirig skara ungdom framför sig, läkaren i sin överfyllda klinik eller vid operationsbordet från morgon till kväll, undervisaren i den industriella skolan med utbildning i nya yrken givande möjligheter till nya förvärvsgrenar och därmed till materiellt och andligt höjande av nedtrampade folkklasser, agronomen, som inför nya trädgårdsalster och lär ungdomen plantera skog i ett kalhugget, skogfattigt land, gymnasten och sportsmannen, som i ord och gärning predika ett nytt evangelium om renhet, hälsa, sund utveckling av kropps- och själskrafter, byggmästaren, ofta självlärd, som reser upp de nya, vackra skol- och sjukhusen, kyrkorna och hemmen, och så inför nya ideal av varaktighet, sanitet och komfort i fråga byggnadssätt, pastorn, upptagen till det yttersta av ett vidsträckt distrikts alla behov av lärare, lärarinnor, evangelister etc., en rådgivare för alla slags andliga och lekamliga behov för en folkmängd, ofta överstigande den i ett landskap hemma, K. F. U. M.-sekreteraren med bibelstudieklasser, kurser och populära föreläsningar, fotbollstävlingar, boyscoutkårer, sommarhem och diskussioner i aktuella samhällsfrågor att ordna, föreståndarinnan, som jämte den egna stora skolan, där ett eller par hundra kinesiska flickor bo under studietiden, också har

uppsikten över åtskilliga "dagskolor" i staden eller distriktet — se där några av de missionärstyper jag oftast möter — ej i fantasien, men i verkligheten — ute på missionsfälten!

Sverige går förlustigt mycket, om ej dess bildade klasser i vidare utsträcksnart börja förstå, vilka nya erfarenheter, idéer och kunskaper, vi ej blottha att ge men att själva vinna genom en verklig insats på dessa områden; lyckligtvis kan en förändring till det bättre under senare tider märkas.

Naturvetenskapens anda behärskar Västerns folk. Den anglosachsiska rasen har, bättre än vi (det måste en svensk, om än med sorg, konstatera), insett, att missionen är kristendomens stora experimentalfält. Som bland naturvetenskapens trogna finnas här också alltid de, som äro villiga att med sitt liv, om så behöves, besegla sanningen av deras stora upptäckt, — som på naturvetenskapernas område bekräftas ävenledes här genom praktiska experiment var dag verkligheten av denna samma upptäckt, den mest genomgripande och omskapande, för mänskosläktet i dess helhet betydelsefullaste av alla upptäckter — upptäckten av Gud i Kristus.

Det är djupast sett och genom delaktighet i denna samma upptäckt och dess alla livets förhållanden omskapande kraft, som en ny tid verkligen skall uppgå för Kinas stora folk, för Kinas kvinnor.

Kuling, nära Kiukiang, Kina 24 juli 1917.

INGEBORG WIKANDER.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: **Ellen Kleman**.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 3:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. **Icke-förbundsmedlemmar** prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 5:—; $\frac{1}{2}$ år kr. 2:75. — Lösnummer 35 öre. **Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktionstid: måndagar, onsdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.**

Tidskriften HERTHAS annonspriser: netto.

Ruta om $\frac{1}{8}$ sida: 65 × 50 mm.	Ruta om $\frac{1}{8}$ sida: 65 × 101 el. 131 × 50 mm.	Ruta om $\frac{1}{2}$ sida: 131 × 101 el. 65 × 204 mm.	Hel sida: 131 × 204 mm.
1 gång .. Kr. 4:50	1 gång .. Kr. 8:—	1 gång .. Kr. 15:—	1 gång .. Kr. 28:—
5 gånger.. „ 20:25	5 gånger.. „ 36:—	5 gånger.. „ 69:—	5 gånger.. „ 127:—
10 „ .. „ 39:15	10 „ .. „ 70:—	10 „ .. „ 135:—	10 „ .. „ 245:—
20 „ .. „ 76:50	20 „ .. „ 136:—	20 „ .. „ 260:—	20 „ .. „ 475:—

Annonser för HERTHA

upptagas av

Fröken Ingeborg Bergström

Rikstel. 9783

31 ÖSTERMALMSGATAN 31

Rikstel. 9783

Ledig annonsplats!

Anna Bengtsons Kappaffär

KULLAGATAN 21, HÅLSINGBORG. — RIKS TEL. 12 45 & 32 45.

REKOMMENDERAS

Kostym- och Kapptyger. Stort urval. Beställningar emottages.

Innehåll:

För ålderns dagar. Av *Ellen Kleman*.

Den nya kvinnan i Körsbärsblommornas Land.

Barnens krigsdel.

Den gamla tiden — och den nya tidens inbrott för Kinas
kvinnor. II. Av *Ingeborg Wikander*.

Fredrika-Bremer-Förbundets Kvinnliga Högre Yrkesskola

börjar oktober 1917 sin verksamhet med två kurser i *be-
klädnadsyrket*.

Högre kursen, minst ettårig, avser att utbilda kvinnliga arbetsledare och yrkesskolelärarinnor. En *ateljé*, där yrkes-
träning för inträde i den högre kursen kan förvärfvas, står i
samband med skolan.

Lägre kursen, tvåårig, avsedd för kvinnlig ungdom med
högre allmänbildning, meddelar grundläggande yrkesundervis-
ning i klänningssömnad.

Anmälan till kurserna insändes till Fredrika-Bremer-
Förbundets byrå, Klarabergsgatan 48, Stockholm C., där
prospekt erhålles och förfrågningar besvaras.